

06.06.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**06 Haziran 2024
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

06 Haziran 2024 Perşembe

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUNLAR

7512 Dışişleri Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Kanunu

7513 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

7514 Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Eşgüdüm Ofisi Bölgesel Ofisinin İstanbul’da Kurulmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

7515 Uluslararası Deniz Seyir Yardımcıları Teşkilatı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

7516 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Diyarbakır ve Batman İllerinde Bulunan Bazı Yerlerde Arazi Toplulaştırması ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8612)

— Ülkemizden Afganistan İslam Cumhuriyeti’ne Gönderilecek İnsani Yardım Malzemelerinin Demiryoluyla Sevki Amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık A.Ş. Genel Müdürlüğünün Görevlendirilmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 8613)

— 154 kV Türkoğlu OSB Transformatör Merkezi Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8614)

— Kırıkkale İli, Çelebi ve Keskin İlçelerinde Kurulması Planlanan Doğal Gaz Dağıtım Tesislerinin Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8615)

— 154 kV Alibeyhöyüğü-Alakova Enerji İletim Hattı Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8616)

— Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile İlgili Kararlar (Karar Sayısı: 8617, 8618, 8619, 8620, 8621, 8622)

YÖNETMELİKLER

- Kamu Hizmeti Yükümlülüğü Kapsamında Desteklenecek Demiryolu Yolcu Taşıma Hatları ile Kamu Hizmeti Yükümlüsü Tren İşletmecisinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 8623)
- Basın Kartı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 8624)
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmî Okullarda Yatılılık, Bursluluk, Sosyal Yardımlar ve Okul Pansiyonları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 8625)
- Mesleki Eğitim Merkezlerinde Parasız Yatılı Çırak Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlar ile Pansiyonların Yönetimi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Karabük Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 22/2/2024 Tarihli ve E: 2021/131, K: 2024/51 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/4/2024 Tarihli ve E: 2023/22, K: 2024/91 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/4/2024 Tarihli ve E: 2023/153, K: 2024/93 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 4/4/2024 Tarihli ve E: 2024/10, K: 2024/97 Sayılı Kararı

Süt inekleri maliyetlerden dolayı kesime gidiyor

Süt inekleri, maliyet artışlarının süt fiyatlarına yansımaması ve et fiyatlarının yüksek seyretmesi nedeniyle kesime gönderiliyor. Sektör temsilcileri bunlara ek olarak finansmana ulaşmanın zorluğunun üreticiyi alternatif arayışlara yönelttiğini söylüyor.

Dünya Gazetesi

Ziya İPEK

Maliyet ve et fiyatlarının yüksekliğinden dolayı verimi 10 ile 20 litre seviyesinde olan süt inekleri kesime gönderiliyor. Temsilciler, üreticilerin finansmana ulaşmaması ve et fiyatların yüksek olmasından dolayı düşük süt veren inekleri kesime gönderdiklerini belirtiyorlar.

Kurban Bayramı öncesi bir nebze düşen et fiyatlarının üreticilerin süt inekleri kesimini biraz da olsa durdurduğunu aktaran temsilciler, fiyatların tekrar yükselmesi halinde kesime gönderilen inek sayısında da artış yaşanacağına vurgu yapıyorlar. Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şube Başkanı Ahencan Tayakısı, artan maliyetlerin çiğ süt fiyatlarına yansımayaşından dolayı üreticinin hayvanlarını kesime gönderdiğini söyledi.

Türkiye’de çiftçinin ürettiği sütü iyi bir fiyattan satamadığını belirten Tayakısı, “Üreticinin elinden çıkardığı sütün litre fiyatı tüketiciye neredeyse 3 katı fiyata ulaşıyor. Hayvan ithal edilmeden ülkemizde et üretilemez oldu. Üretici, maliyetlere

dayanamayıp ineklerini kesime gönderdi, yeterli sayıda ve kalitede hayvana sahip olunmayan bir yerde istenen miktarda süt de et de olmaz” dedi.

“Et ve süt piyasasında sorunlar erteleniyor”

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2022-2023 yıllarında hayvan varlığının büyükbaşta yaklaşık 500 bin adet, küçükbaşta ise yaklaşık 4 milyon adet azaldığını anımsatan Tayakısı, süt üretiminin de yaklaşık 100 bin ton gerilediğine dikkat çekti. Türkiye’deki süt üretiminin 2022’de 21,5 milyon ton iken, 2023’te 21,4 milyon ton olarak gerçekleştiğini aktaran Tayakısı, azalan süt miktarına rağmen nüfusun ise 100 bin dolayında arttığını anımsattı.

Tayakısı, “Artan talebe karşılık azalan süt arzı endişe verici. Avrupa Birliği ülkelerinde kişi başı yıllık süt tüketimi ortalama 100 litreyi aşarken, ülkemizde yıllık süt tüketimi yaklaşık 27 litre civarında. Üretim maliyetlerinin yüksek olduğu, araçlar nedeniyle tüketici fiyatlarının her geçen gün yükseldiği ülkemizde, bu miktarın artırılması pek mümkün görünmüyor. İthal hayvanlar ile et ve süt piyasasında günü kurtarmaya çalışanlar sorunları sadece erteliyor” diye konuştu.

“Türkiye acil olarak süt politikası oluşturmalı”

Türkiye’nin acilen “süt politikası” oluşturmasının gerekli olduğunu aktaran Tayakısı, şunları kaydetti: “Süt üreticisi çiftçi ve köylülere verilen destekler artırılmalı, kırsal kalkınmaya önem verilmeli, kooperatifler desteklenmeli, yerel yönetimler süt ile ilgili süreçlere dahil olmalı, sütün tüketiciye ulaştırılmasında etkili ve sonuca odaklı organizasyonlar planlanmalı.”

10-20 litre süt veren inek kendini kurtarmıyor

Şu an bölgelerinde süt üretiminin en yüksek olduğu bir dönemden geçildiğine dikkat çeken Tire Süt Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Osman Öztürk, “Süt veriminin en yüksek olduğu dönem.

Hazirandan sonra yavaş yavaş süt azalmaya başlayacak. Şu anda geçen seneye göre bölgemizde süt üretim miktarlarında biraz da olsa yükselme olduğu için çok büyük bir inek kesimi olduğu düşünülemez. Ama et fiyatları geçtiğimiz günlerdeki gibi hızlı bir yükselişe geçerse üreticiler bu sefer 10 - 20 litre süt veren ineği ‘zaten önce kendisini kurtarıyor’ diyerek kesime mutlaka sevk edecek. Et fiyatı bayram sonu da belli bir süre stabil gider ama ondan sonra tekrar yükselişe geçer diye düşünüyorum” dedi.

“Üretici, ineğin etinden para kazanayım diye kesime gönderiyor”

Maliyetlerden dolayı süt ineği kesiminin sadece kendi bölgelerinde değil, tüm bölgelerde olduğunu kaydeden Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru, et fiyatlarının da yüksek olmasının bu durumu tetiklediğini söyledi. Piyasada karkas et fiyatlarının biraz gerilediğini aktaran Doğru, “Karkas etin fiyatı 380 ile 400 liraya kadar

06.06.24

yükseldi. Şu anda 330 ile 340 bandında bulunuyor. Bunun sebebi de inek kesiminden kaynaklanıyor.

Et fiyatları çok iyi olduğu için süt fiyatında da bir daralma var, talepte de daralma var. Üretici 'sütü az zaten, ineğin etinden para kazanayım' diye kesime gönderiyor. Bu şu andaki et fiyatlarındaki bir miktar gerilemesine sebep oldu. Faizlerin yüksek olmasından dolayı finansmana ulaşmak zor. Bundan dolayı da küçük çiftçi de et fiyatları iyiyken kesime göndererek borcundan kurtulmak istiyor" dedi.

Hububat ihracatı ilk 5 ayda 5 milyar dolar oldu

Bisküvi, buğday unu, bitkisel yağlar, şekerli ve kakaolu ürünler ile makarna başta olmak üzere temel gıda ürünlerini kapsayan hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri sektörünün yılın ilk beş ayı sonunda toplam ihracatı yüzde 7,3 artışla 5,0 milyar dolar oldu.

Türkiye tarihindeki en yüksek ihracatın gerçekleştirildiği Mayıs ayında, hububat sektörünün aylık ihracat artışı yüzde 13,8 yükselişle tüm sektörler ortalamasının üzerinde yer aldı. En fazla ihracat gerçekleştirilen Irak'tan sağlanan gelirin yüzde 11,6 arttığı beş ayda, yüzde 8,5 gerilemeye rağmen ABD ikinci sırada yer aldı. Bu dönemde ürün gruplarından bisküvi-pasta ihracatı 706,4 milyon dolar, buğday unu ihracatı 603,0 milyon dolar, bitkisel yağ ihracatı ise 593,2 milyon dolar oldu.

“TMO, üretici beklentileri kadar piyasa gerçeklerini de gözetecektir”

Beş aylık dönemde miktar bazında hububat ihracatının yüzde 25,4 artış gösterdiğini belirten TİM Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri Sektör Kurulu Başkanı Ahmet Tiryakioğlu, fiyatların gerilediği noktada, tarımsal verimliliğin sektör için her zamankinden daha büyük önem taşıdığına dikkat çekerek şunları söyledi:

“Dünya buğday stoklarındaki artışa bağlı olarak küresel buğday fiyatlarında bir gerileme söz konusu oldu. Geçen yıl TMO tarafından satın alınan 13,1 milyon ton hububatın önemli bir kısmı bu yıla stok devri yaptı. Bu yıl hem artan ekim alanları hem de Nisan ayı dışında mevsim ortalamalarının üzerinde seyreden yağışların da etkisiyle 21 milyonluk ton buğday üretimi bekliyoruz. Stokların yüksek seyrettiği bir

ortamda TMO'nun açıklayacağı buğday alım fiyatlarının, üreticilerin beklentileri gözetilse de piyasa gerçeklerine göre olacağını tahmin ediyoruz.”

“Rekabet Orta Doğu ve Asya pazarındaki güçlü ticari ilişkilerimizi etkilemez”
Son haftalarda bir hareketlilik olmakla beraber, Ocak-Mayıs dönemi verilerine göre KG başına buğday unu ihracat fiyatlarının geçen yılın yüzde 16,6 altında seyrettiğine işaret eden Tiryakioğlu şunları belirtti:

“Bu yıl Karadeniz ülkelerindeki üretim düşüşüne rağmen, dünya buğday üretiminin 800 milyon tona yakın seviyelerde olacağı beklentisiyle küresel fiyatlarda aşırı yükseliş olmayacaktır. Diğer yandan, başta Çin ve Rusya olmak üzere birçok ülkenin depolarındaki ürün azalmaya başladığından buğday talebi yine canlı olacaktır. 5 aylık dönemde buğday unu ihracatımız miktar bazında yüzde 26,4 arttı. Avustralya, Arjantin ve ABD gibi rakip ülkeler ellerindeki mahsulün satışı için daha agresif olabilirler ama bu durum Orta Doğu ve Asya pazarındaki güçlü ticari ilişkilerimizi etkilemez.”

"CDS seneye 100'lerde olacak"

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek yabancı yatırımcıya, "Merkezlerinize deyin ki, "Türkiye doğru yolda hızla ilerliyor" mesajı verdi.

Mehmet KAYA / ANKARA

YASED toplantısında uluslararası yatırımcılara seslenen Mehmet Şimşek "Türkiye'nin kırılganlıkları azaldı, kaygılanmanıza gerek yok. Türkiye doğru yolda ve hızla ilerliyor" dedi. Şimşek, risk priminin gelecek yıl 100'lü seviyelere ineceğini söyledi.

Uluslararası Yatırımcılar Derneği- YASED tarafından düzenlenen YASED Küresel Yatırım Günleri Ankara'da yapıldı. Etkinlikte, dünya ve Türkiye'deki uluslararası doğrudan yatırım trendleri ve gerçekleştirmeleri masaya yatırıldı. Toplantıya Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır katıldı.

Program saat gibi

Mehmet Şimşek, toplantıda yaptığı konuşmada, yapısal reform programının ekonomik tarafta beşeri sermaye, yatırım ortamı, sermaye piyasaları, kamu maliyesi yönünden planlandığını, siyasal tarafta ise hukuk devleti, siyasi istikrar, kurumsal kapasite, hesap verilebilirlik ve kaliteli regülasyon tarafından planlandığını kaydetti. Şimşek, ekonomik programda dezenflasyon aşamasına gelindiğini, piyasa beklentilerinin biraz gecikmeyle hedefe yaklaştığını belirterek, "Program çalışıyor, hem de saat gibi" dedi.

Türkiye'nin risk priminin gerilediğini ancak "rehavete kapılmayacaklarını" söyleyen Şimşek, halen 250 civarında olan CDS'in gelecek yıl 100'lü seviyelere ineceğini kaydetti.

Kırılğanlıklar azaldı

Şimşek, kur korumalı mevduatın dengeleri bozmadan çözülmekte olduğunu, swap hariç rezervlerin artışa geçtiğini ve Türkiye'ye seçimlerden sonra gelen portföyün 69 milyar dolar olduğunu kaydetti. Şimşek, "İki ayda, eşi benzeri görülmemiş bir rezerv artışı. Swap hariç rezervde de dün itibarıyla ciddi bir fazlaya geçtik. Özetle Türkiye'nin kırılğanlıkları azaldı. Kaygılanmanıza gerek yok. Yine esas merkezlerinize ulaşın ve deyin ki Türkiye doğru yolda ve hızla ilerliyor" dedi.

Cevdet Yılmaz: Türkiye'ye yatırım yapan kazanır

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Eylül ayında uzun süredir toplanmayan uluslararası yatırımcılara yönelik Yatırım Danışma toplantısının gerçekleştirileceğini kaydetti. Ekonomik programın ve siyasi istikrarın Türkiye'nin ana unsurlarından olduğunu kaydeden Yılmaz, "Türkiye'ye yatırım yapanlar kazanır, Türkiye'ye kazandırır" dedi. Yeni bir strateji hazırlığı içinde olduklarını açıklayan Yılmaz şunları kaydetti: "Yeni Uluslararası Doğrudan Yatırım Stratejisini de yakın zamanda kamuoyu ile paylaşacağız. Stratejinin odak noktası, yüksek katma değerli, sürdürülebilir, dijital dönüşümü destekleyen, yüksek teknolojiye dayalı ve kaliteli istihdam sağlayan yatırımları ülkemize daha fazla çekmek olacak. Ülkemizin küresel sermaye pastasından aldığı payı 2028 yılı itibarıyla yüzde 1.5 düzeyine çıkarmak istiyoruz."

Kacır: Türkiye sağlam yatırım ortağı olmaya devam edecek

Yabancı doğrudan yatırımlar konusunda, uygulamaya alınan Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Eylem Planının önemine değinen Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fatih Kacır, "Doğrudan yabancı yatırımların ülkemizin rekabet gücü kazanmasında, istihdamı artırmasında ve Ar-Ge ekosisteminin beslenmesinde kritik rol üstlendiği bilinciyle hareket etmeye devam edeceğiz. Geçtiğimiz günlerde yayımladığımız 57 maddelik Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Eylem Planı yatırımcıların karşılaştıkları sorunları çözme ve iş yapma ortamını daha da iyileştirmeye yönelik kararlılığımızın nişanesidir. Türkiye uluslararası yatırımcıların sağlam ve dayanıklı yatırım ortağı olmaya devam edecek" dedi.

Aksoy: Yatırımcıların ilave yatırımlarıyla yıllık 18 milyar dolara ulaşmak mümkün

YASED Başkanı Engin Aksoy da konuşmasında Türkiye'de faaliyette bulunan uluslararası yatırımcıların ilave yatırımlarını çekmenin kısa vadedeki olumlu katkısına dikkati çekerek, 18 milyar dolarlık bir potansiyel bulunduğunu kaydetti. Aksoy, "6 ay önce çalışmamız 18 milyar dolarlık ilave yatırım alabilir kapasitesine sahibiz. Kamu paydaşlarıyla ortak bir hedefimiz var, Türkiye'nin kamu otoriteleriyle birlikte ortak bir hedefimiz var yüzde 0,9 olan küresel yatırımlardan aldığımız payı yüzde 1,5'e

yükseltmek” dedi. Engin Aksoy, 2024’te küresel çapta uluslararası doğrudan yatırımların zayıf görüldüğünü belirterek, “Politika yapma süreçlerinde istişareye önem veren ekonomiler, belirsizliklerin yüksek olduğu böyle dönemlerde yatırımcı güveninin tesisinde daha az zorlanıyor.” diye konuştu.

UNCTAD Raporu: Sayısallaşma uyum ve şeffaflığa katkı verir

Etkinlikte, önümüzdeki günlerde yayınlanacak “UNCTAD Yatırımları Kolaylaştırma ve Dijital Devlet” başlıklı rapor da tanıtıldı. UNCTAD (BM Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı) araştırmacılarından Amelia U. Santos- Paulino, sayısal teknolojilerin özellikle yabancı doğrudan yatırımcıların bilgi alması, başvuru ve diğer süreçleri kolaylaştırması, tek ofisi mümkün kılmasına katkı verdiğini belirterek, şeffaflık ve adil yönetim sağlanması nedeniyle de önemli katkı verdiğini kaydetti. Ayrıca, uluslararası ve yerel düzenlemelerle birlikte karmaşık bir mevzuat çerçevesinin geçerli olduğu bir alanda faaliyet gösterildiğini hatırlatan Santos-Paulino, sayısal çözümlerle bu düzenlemelere uyum sağlamanın kolaylaşacağı, sağlıklı ve verimli, kurallara uygun bir yatırım ortamı oluşturmaya katkı verileceğini vurguladı.

Bakan Mehmet Şimşek ilk yılın muhasebesini yaptı: Doğru yoldayız

Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek, X hesabından yaptığı paylaşımda görevdeki bir yılının muhasebesini yaptı ve "Program çalışıyor, politika önceliklerimizde kat ettiğimiz mesafe doğru yolda olduğumuzu gösteriyor" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, sosyal medya platformu X hesabından değerlendirmelerde bulundu.

Şimşek, açıklamasında "İlk yılın muhasebesi: Program çalışıyor, politika önceliklerimizde kat ettiğimiz mesafe doğru yolda olduğumuzu gösteriyor" dedi.

"Bütçe açığı yüksek ama deprem harcamaları hariç açığın milli gelire oranı 2023'te yüzde 1,6 gerçekleşti" diyen Şimşek, ayrıca "Harcama disiplini, tasarruf, vergide adalet ve verimlilik odaklı maliye politikasına devam edeceğiz. Açığı 2024'te yüzde 5'in, 2025'te ise yüzde 3'ün altına indirmekte kararlıyız. Net dış talebin büyümeye katkısı 5 çeyrek sonra 1,6 puan ile pozitive döndü. Güçlü iç talep nedeniyle oluşan makroekonomik dengesizlikleri gideriyoruz" ifadelerini kullandı.

Programın çalıştığını ancak kat edecek yolun olduğunu belirten Şimşek, "Enflasyonu tek haneye indirmek meşakkatli olsa da programımızı kararlılıkla uygulayarak başaracağız. Tüm hedeflerimize ulaşmakta kararlıyız" dedi.

Bakan Şimşek, paylaşımında şu ifadelere yer verdi:

"İlk yılın muhasebesi:

Program çalışıyor, politika önceliklerimizde kat ettiğimiz mesafe doğru yolda olduğumuzu gösteriyor.

***Mali disiplin* ✓**

•Bütçe açığı yüksek ama deprem harcamaları hariç açığın milli gelire oranı 2023'te yüzde 1,6 gerçekleşti.

•Harcama disiplini, tasarruf, vergide adalet ve verimlilik odaklı maliye politikasına devam edeceğiz. Açığı 2024'te yüzde 5'in, 2025'te ise yüzde 3'ün altına indirmekte kararlıyız.

***Büyümede dengelenme* ✓**

•Net dış talebin büyümeye katkısı 5 çeyrek sonra 1,6 puan ile pozitifte döndü.

•Güçlü iç talep nedeniyle oluşan makroekonomik dengesizlikleri gideriyoruz.

***Sürdürülebilir cari açık* ✓**

•Yıllık cari açık 26 milyar dolar düştü.

•Dış borcun sürdürülebilirliği için yüzde 2,5'in altında cari açık hedefine yönelik yapısal dönüşümü hızlandırıyoruz.

•Daralan açık sonucu azalan dış finansman ihtiyacıyla kalıcı rezerv birikimi sağlayacağız.

***Dış finansmana erişim* ✓**

•Bankaların dış borç çevirme oranı yüzde 96'dan yüzde 153'e, reel sektörün yüzde 73'ten yüzde 118'e yükseldi.

•Bankalar yılbaşından beri 4,1 milyar dolar sermaye benzeri dış kaynağa erişim sağladı.

•Uzun vadeli, sermaye benzeri dış finansmanı artırmak önemli hedefimiz.

***Rezerv Birikimi* ✓**

•Merkez Bankası brüt rezervleri 44 milyar dolar artarak 142 milyar doları aştı.

•Swap hariç net rezervler pozitifte döndü.

***KKM'den çıkış* ✓**

•KKM stoku 1,2 trilyon TL azaldı.

- TL mevduatın toplam içindeki payı 16,2 puan arttı.

- KKM stokunu kademeli olarak azaltmaya devam edeceğiz.

Dezenflasyon süreci başlıyor

- Yıllık enflasyonda en yüksek seviye geride kaldı. Enflasyonda belirgin ve kalıcı düşüş dönemine giriyoruz.

- Piyasanın 12 ay sonrası enflasyon beklentisi yüzde 33,2, 24 ay sonrası beklentisi yüzde 21,3 seviyesinde.

Güven artıyor

- Risk primimiz CDS 440 baz puan düştü.

- Kredi notumuz arttı, görünümümüz pozitif.

Gri listeden çıkış süreci

- Teknik çalışmalar tamamlandı, yerinde denetim yapıldı. Teknik rapor olumlu.

- Kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede kararlıyız.

Yapısal dönüşüm

- Yeni sanayi politikası uyguluyoruz.

- İkiz dönüşümü hızlandırıyoruz.

- Yatırım ortamının iyileştirilmesi ile uluslararası doğrudan yatırımları artırmayı hedefliyoruz.

Sonuç olarak; program çalışıyor ama daha kat edecek yolumuz var.

Enflasyonu tek haneye indirmek meşakkatli olsa da programımızı kararlılıkla uygulayarak başaracağız. Tüm hedeflerimize ulaşmakta kararlıyız."

TCMB Başkanı Karahan: Son dönemde KKM'de kur ödemesi yapılmıyor

Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan, "Son dönemde açılan yani 2024 yılında ya da ondan önceki birkaç ayda açılan KKM hesaplarına kur kaynaklı ödeme olmayacağını düşünüyoruz, şu andaki kur gidişiyle öyle gözüküyor." ifadelerini kullandı.

Canan Sakarya

Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan, uyguladıkları politikalara bağlı olarak son bir yılda kur korumalı mevduata (KKM) olan ilginin azaldığını belirterek, "Son dönemde kur makul seviyeye gittikçe, reel değerlendirme oldukça KKM'nin yükü olmuyor yani kur ödemesi yapılmıyor. Son dönemde açılan yani 2024 yılında ya da ondan önceki birkaç ayda açılan KKM hesaplarına kur kaynaklı ödeme olmayacağını düşünüyoruz, şu andaki kur gidişiyle öyle gözüküyor" dedi.

Merkez Bankası Başkanı Meclis Plan Bütçe Komisyonuna yaptığı sunumda milletvekillerinin soru ve eleştirilerini yanıtladı. KKM ilgili sorular üzerine Karahan, son bir yılda uygulanmakta olan politikaların sonucu olarak KKM'ye talebin azaldığını ve 70 milyar doların altına indiğini hatırlattı. Karahan, "Bunu makro finansal istikrarı bozmadan yaptık, rezerv biriktirirken yaptık, sistemi herhangi bir şekilde zorlamadan

yaptık. Ama bu seviye yeterli mi? Değil, burada kademeli devam eden bir azalma öngörüyoruz” dedi.

Enflasyonla mücadele sıcak para üzerinden değil

Geçen yıl mayıs ayında açılan bazı KKM hesaplarının vadesinin uzun olduğunu, bir kısmının vadesinin mayıs ayında geldiğini belirten Karahan “Geçen yaz yaşanan kur artış ı sebebiyle bunların ödemesi şu anda yapılıyor. Dolayısıyla bundan kaynaklı yılın ilk 3-4 ayında yapılan ödemeler var, bunlar geçen sene haziran ve öncesinde açılan hesaplardan kaynaklanıyor” diye konuştu. Muhalefet partilerinin ‘Dezenfl asyon programı sıcak para odaklı’ olduğu yönündeki eleştirileri üzerine Karahan, “Bizim enfl asyonla mücadele programımız kesinlikle sıcak para üzerinden değil, talep üzerinden, talebi kontrol ederek enfl asyonu düşürme amaçlı, fiyatlama davranışlarındaki bozuklukları düzeltme amaçlı. Fiyatlama davranışlarında düzelme oldukça zaten ithalat da normalleşecek. Bununla birlikte cari açıkta kalıcı iyileşme olacak” dedi. Karahan, son 1.5 aylık dönemde rezervlerde yaşanan iyileşmenin üçte birinin yurt dışı kaynaklı olduğunu, geriye kalan üçte birinin bireysellerin döviz mevduatlarından Türk lirasına, diğer üçte birinin de ihracat gelirleri ve kurumların Türk lirasına dönmesinden kaynaklandığını söyledi.

Asgari ücret konusunda karar verici değiliz

Milletvekillerinin asgari ücretle ilgili sorularını da yanıtlayan Karahan, “enflasyonda bir numaralı risk asgari ücrettir” şeklinde bir açıklamasının olmadığını söyledi. “Asgari ücret konusunda karar verici değiliz, tavsiye kurumu da değiliz” ifadelerini kullanan Karahan, “ Enflasyonda hedefi eri ve tahminleri belirlerken ücretlerle ilgili birtakım varsayımlar yapmak zorundayız. Bunu yaparken de daha önce yapılan tek artış yönündeki açıklamaları baz aldık” diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz: Enflasyonla mücadelemizi kararlı bir şekilde sürdürüyoruz

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, “Para politikalarımız, maliye politikalarımız ve yapısal reformlar bir bütünlük içinde enflasyonla mücadelemizi kararlı bir şekilde sürdürüyoruz.” ifadesini kullandı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Uluslararası Yatırımcılar Derneği'nin (YASED) Ankara'da düzenlediği Küresel Yatırım Günleri ve Ankara resepsiyonuna katıldı.

Yılmaz, yaptığı konuşmada geçen yıl genel seçim, bu yıl da yerel seçim yaşandığını belirterek, “Türkiye ekonomisi potansiyeli ile uluslararası yatırımcılar için her zaman cazip bir ülke olmuştur. Ülkelerin orta ve uzun vadeli konularda değişimler yapabilmeleri açısından son derece elverişli siyasi ortamda olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Diğer bir husus şu; seçimlerin bittiği bir ortamda siyasi istikrar ve öngörülebilirlik olduğu gibi geçen yıl hazırladığımız orta vadeli ve 12. Kalkınma Planımızda politika anlamında da öngörülebilir bir çerçeve oluşturmuş durumdayız. Siyasi belirsizliklerin azaldığı, politika belirsizliklerinin azaldığı bir ortamda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bunun da yatırım ortamı açısından son derece önemli olduğunu ifade etmek isterim” ifadelerini kullandı.

Yatırımcıları arttırmak ve yatırımcıların beklentilerini en üst düzeyde karşılamak için sürekli olarak adım atmaya devam edeceklerinin altını çizen Yılmaz, “Dünya Covid pandemisi sonrasında küresel tedarik zincirlerinde yaşanan kırılmaların ve jeopolitik gerilimlerin etkisindedir. Dünya ekonomisi tarihsel ortalamalarının altında etrafımızda jeopolitik birtakım gerilimler var. Bir taraftan da Türkiye tarihimizin en büyük afetini yaşadık. Dolayısıyla bu meydan okumalarla birlikte ekonomik programımızı hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda küresel uluslararası doğrudan yatırımlar az önce değerli başkanın da ifade ettiği gibi maalesef çok olumlu bir şey sergilemiyor. Geçen yıl 1.3 trilyon dolar civarında toplam küresel sermaye var. Fakat yine başkanımızın da ifade ettiği gibi bu rekabetli ortamda payımızı yükseltebilirsek gelecekte küresel sermaye hareketleri yükseldiği zaman nicelik olarak çarpan etkisi çok daha yüksek olacaktır. Bu rekabetçi ortamda amacımız Türkiye’nin payını arttırmak ve yolumuza devam etmek. Nitelikli insan kaynağı sayesinde doğrudan yatırımlar için akla ilk gelen ülke Türkiye’dir. Son 20 yılda Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde aralıksız şekilde uyguladığımız reform günleriyle yatırımcıların farklı ihtiyaç ve beklentilerini karşılamaya öncelik verdik” diye konuştu.

“2003 yılında ülkemizde yalnızca 5 bin 600 uluslararası sermaye varken, bugün 80 binden fazla uluslararası şirkete ev sahipliği yapıyoruz”

2003’ten önceki 30 yıla bakıldığında sadece 15 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım çekildiğini aktaran Yılmaz, “Türkiye bu dönemlerde küresel pastanın sadece binde 2’sine sahip. 2003 yılından bu yana, son 21 yıllık dönemde ise toplam 262 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım girişi gerçekleşti. Yüzde 1’e yakın pay sahibi haline gelmiş olduk. 2003 yılında ülkemizde yalnızca 5 bin 600 uluslararası sermaye varken, bugün 80 binde fazla uluslararası şirkete ev sahipliği yapıyoruz” ifadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisinin yaptığı çalışmalara göre son 15 yılda ihracatın yaklaşık yüzde 31’ini uluslararası sermayeli şirketlerin gerçekleştirdiğini belirten Yılmaz, "Bu ihracatın yüzde 60’ından fazlası yüksek ve orta yüksek teknolojik ürünlerden oluşmaktadır. Bu da bizim için son derece kıymetli. Özel sektör AR-GE harcamalarının da yüzde 30’unu uluslararası yatırımcılarımız gerçekleştiriyor. Bu şirketlerin istihdamda da çok önemli katkısı bulunuyor. 1 milyon 300 bin kişiye istihdam sağladığını hesap ediyoruz. Her zaman ifade ettiğimiz gibi ülkemizde faaliyet gösteren uluslararası şirketleri biz yabancı sermaye olarak nitelendirmiyoruz, kendi şirketimiz olarak görüyoruz. Yerli bir şirket olarak algılıyoruz. Yeter ki bizim hukukumuzla göre çalışsın, ülkemize, insanımıza hizmet edin” dedi.

Ernst&Young’ın geçen haftalarda yayımladığı rapora göre Türkiye’nin 2023 yılında çektiği 375 yatırımla Avrupa’da dördüncü sırada olduğuna dikkat çeken Yılmaz, “Kıta genelinde duyurulan yatırım projesi sayısı yüzde 4 oranına düşerken, Türkiye’de yüzde 17’lik bir artış gerçekleştirmiş. Küresel tedavi zincirlerinin yeniden şekillendiği bir dönemde Türkiye’nin yeni bir global üretim merkezi olmaya aday olduğunu görüyoruz. Bu kapsamda ülkemizdeki uluslararası şirketlerin yatırımlarını daha da

arttırmalarını beklediğimizi, kendilerine gerekli desteği her zaman vermeye hazır olduğumuzu ifade etmek isterim” açıklamasında bulundu.

Türkiye ekonomisinin 2024’ün ilk çeyreğinde yıllık bazda yüzde 5,7, çeyreklik bazda ise yüzde 2,4 oranında büyüdüğüne altını çizen Yılmaz, “Bu performansla bir kez daha G-20 ülkeleri arasında en hızlı büyüyen ülke olduk. Pandemiden sonra 15 çeyrek boyunca üst üste kesintisiz büyüme kaydettik. Son 20 yılda yıllık ortalama büyüme yüzde 5.4. Aynı süreçte dünyadaki ortalama büyüme 3.6. Dünyadaki ortalamanın oldukça üstünde, 8 puan üstünde büyüme gerçekleştirdik. Kişi başı gelir geçen yıl itibarıyla 13 bin doların üzerine çıktı. Milli gelir büyüklüğümüz ilk defa geçen yıl 1 trilyon sınırını aştı. 1 trilyon 110 milyar doları bulduk. Ancak bu nominal olarak bir rakam. Dünyada 17. büyük ekonomi, satın alma gücü paritesine göre ise dünyanın 11. büyük ekonomisi konumuzdayız. Açıklanan birinci çeyrek rakamlarına göre de 1 trilyon 158 milyar dolarlık bir ekonomi büyüklüğümüz var. Bunu hızla daha yukarılara çıkarmak istiyoruz” şeklinde konuştu.

“Bizim hedefimiz bir sıçrama gerçekleştirerek üst orta gelir liginden yüksek gelirli ligine çıkmak”

Hedefin bir sıçrama gerçekleştirerek üst orta gelir liginden yüksek gelirli ligine çıkmak olduğunu ve bunun planını, programını yapmış olduklarını belirten Yılmaz, “Özel sektörümüzle birlikte uluslararası sermayeyle birlikte teknolojik düzeyimizi yükselterek, katma değerimizi artırarak beşeri sermayemizin niteliğini daha üst sıralara taşıyarak, dünyaya daha çok ihraç ederek, rekabet gücümüzü, verimliliğimizi daha yüksek çıkararak, kurumsal yapımızı daha etkili hale getirerek bunu başaracağımıza inanıyorum. Rasyonel öngörülebilir ve kuralla dayalı politikalarımızı da ekonomimizin daha dengeli ve sürdürülebilir bir şekilde büyümesini gerçekleştiriyoruz. Güven ikliminin yardımıyla bir taraftan da büyüme kompozisyonumuzun üretim ve yatırım, ihracat odaklı hale gelmesiyle, tüketim ağırlıklı değil, daha çok yatırım, üretim, ihracat ağırlıklı büyüme kompozisyonu ile diğer ifadeyle daha dengeli büyüme kompozisyonu ile bunu başaracağımıza inanıyorum. Bir taraftan belli düzeydeki büyüme elbette enflasyonla mücadele ettiğimiz süreçte bunu böyle görmemiz lazım. Makul düzeyde büyüme, diğer taraftan da enflasyonun gerilemesi bunu eş zamanlı bir şekilde başarma içerisindeyiz” dedi.

“Enflasyonla mücadelemizi kararlı bir şekilde sürdürüyoruz”

İşsizlik rakamlarının da tek haneli seviyelerde devam ettiğini belirten Yılmaz, “Tabii çok kıymetli. İstihdam sadece ekonomik düzey değil aynı zamanda sosyal bir veri. Bütün bunları niçin yapıyoruz? Ekonomiyi niçin büyütüyoruz? Daha fazla refah artışı için. Temel önceliğimiz enflasyonla mücadele. Reel tarafta rakamlarımızda görmüş olduk. Büyümemiz, turizm gelirlerimiz iyi, istihdamımız da iyiye gidiyor. Birçok sektörde göstergelerimiz olumlu ama enflasyonda tabii ki arzu ettiğimiz yerde değiliz. Halkımız da bunu birinci öncelik olarak görüyor. Demokratik bir ülkeyiz. Halkın önceliği neyse hükümetimizin de önceliği o. Dolayısıyla önümüzdeki süreçte en temel meselemiz, en temel önceliğimiz enflasyonu düşürmek. Bunu da bir arada yapmak

mümkün değil. Dünya tecrübesinden de görüyoruz. Bizim de o yüzden yıllık bir programımız yok, orta vadeli bir programımız var. Orta vade dediğimizde 3 yıllık bir program. Bu yıl Merkez Bankamızın öngörüsü yüzde 38 yıl sonu. O civarda bir gerçekleşme bekliyoruz. Beklentilerin bu anlamda iyileştiğini görüyoruz. Gelecek yıl yüzde 20'nin altına, bir sonraki yıl yani 2026'da ise tek haneli enflasyona ülkemizin yeniden döneceğine inanıyoruz. Bunun politikalarını, planlarını, uygulamalarını gerçekleştiriyoruz" dedi.

"Türkiye'ye yatırım yapanlar kazanır"

12. Kalkınma Planı'na değinen Yılmaz, "Bunun da odağında o yeşil ve dijital dönüşümü koymuştuk. Türkiye özellikle enerji alanında enerjiyi daha verimli kullanan, daha az karbonla üretim yapan bir Türkiye, aynı zamanda cari açığı da düşecek Türkiye demek, rekabet gücü verimliği yüksek Türkiye demek. Dolayısıyla baktığımızda çerçeve politikaları, iklim politikalarıyla, makro ve ekonomik politikalarımızı birbirini tamamlar ve uyumlu görüyoruz. Bunlar arasında bir çelişki görmüyoruz" diye konuştu.

Makro politikalar kadar mikro politikaların da önemine değinen Yılmaz, şu ifadeleri kullandı:

"Çeşitli düzeltilmelerle de uygun ortam oluşturmak önemli. Bu çerçevede de Türkiye'nin yatırım ortamını iyileştirmede koordinasyon kurulu çok önemli bir mekanizmadır. Geçen yıldan bu yana çok sık topladım kurulu. En son 57 maddelik bir eylem planını birlikte çalışarak ve tam bir uzlaşmayla belirleyerek bunu da kamuoyuyla paylaştık. Bu 52'lik maddeyle ilgili uygulamalara da başlamış durumdayız. Üç ayda bir gelişmeleri bütün kurumlarımızda takip ediyoruz. Gerçekleşme oranlarına bakıyoruz. Aksayan taraflar var ise düzeltmeye gayret ediyoruz. Dolayısıyla bu eylem planıyla birlikte yatırım ortamının iyileştirilmesi noktasında çok daha etkili adımlar atacağımızı ifade etmek isterim."

"Katma değeri yüksek alanlarda ulusal ve uluslararası yatırımları arttırmayı hedefliyoruz"

Cari açığı düşürmeyi, diğer taraftan cari açığın finansman kalitesini yükseltmeyi öngördüklerinin altını çizen Yılmaz, "Kalkınmakta olan bir ülkeyiz. İç tasarrufu elbette arttırmaya çalışıyoruz. Yatırımları düşürerek dengeyi sağlamayı değil, tasarruf oranlarını arttırarak dengeyi sağlamayı hedefliyoruz. Dolayısıyla hem iç tasarruf oranlarımızı arttırarak hem de dış tasarrufları, uzun vadeli iş kaynaklarını kalkınmakta olan ve önemli hedefleri olan bir ülke olarak daha sağlıklı bir şekilde finanse etmeyi öngörüyoruz. Böylelikle dijital devlet uygulamaları olarak da kamu hizmetlerinin dijitalleşmesi ve bürokratik süreçlerin azaltılmasına da büyük önem veriyoruz. Diğer önemli bir önceliğimiz de büyük veri teknolojilerinin öne çıktığı insan dönüşüm programıdır" dedi.

Ekonomiden sonra en çok şikayet sağlık sistemine geldi

AK Parti, 31 Mart yerel seçimlerinden sonra, Hükümet ve parti politikalarında yapılması planlanan, 'değişimi' tartışıyor. 31 Mart yerel seçimlerinden hemen sonra, yaşanan ciddi oy düşüşlerini masaya yatıran AK Parti, araştırdı, sordu, dinledi. Sorunları buldu. Şimdi teşhis konulacak ve acilen tedaviye başlanacak.

Ankara Günlüğü - BESTİ KARALAR

AK Parti, seçimlerin hemen ardından seçim sonuçlarını bilimsel, ideolojik ve sosyolojik açıdan araştırdı. Sonuçları kamuoyu araştırmaları ile seçmene sordu. Partinin tüm kadrolarını dinledi. Eleştiri, şikayet, görüş ve önerilerini aldı. AK Parti, Kızılcahamam Kamp toplantısından sonra ciddi şekilde 'değişim ve dönüşüm' için harekete geçiyor. Değişime tüm toplumu ilgilendiren konulardan başlayacak.

'Önce teşhis, sonra tedavi'

AK Partililer, 31 Mart yerel seçimlerinde yaşanan oy düşüşlerine ilişkin, "Sorunları ve sıkıntıları tespit ettik, teşhisi koyup tedaviye başlayacağız" değerlendirmesinde bulunuyorlar.

AK Partililere göre öncelikli konular:

“Geçim, sağlık ve eğitim. Ekonomik sıkıntılar seçim kaybettirdi, onun için; ekonomik politikalar toplumun beklentileri doğrultusunda değişmeli. Sağlık ve eğitim sisteminde yaşanan aksaklıklar seçmeni kızdırdı, onun için sağlık sistemi değişmeli, eğitim sistemi yeniden gözden geçirilmeli. Seçmen yeniden bize güvenmeli.” Partililer, “Partimiz, özellikle son 10 yıllık politikalarını gözden geçirerek, yeni bir hikaye yazmalı” önerilerini de dile getiriyor.

‘Sağlık sistemi yeniden’

AK Parti öncelikleri arasına sağlık sistemi de aldı. Hükümet ve AK Parti, seçmenin ekonomik sıkıntılardan sonra, en fazla şikayet ettiği sağlık sistemini yeniden masaya yatırıyor. Milletvekillerinden gelen şikayetleri tek tek rapor haline getiren AK Parti yönetimi, bu raporlar ışığında çözüm önerilerini Sağlık Bakanlığı’na bildirecek. Gerekli yasal düzenlemeler için harekete geçilecek.

Sağlık Bakanlığı da öncelik olarak, ‘randevu sistemini’ yeniden değerlendiriyor. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Kurban Bayramından sonra detayları kamuoyuyla paylaşacak. Bakan Koca Bakanlar Kulu toplantısından sonra gazetecilerin randevu sistemi ile ilgili sorularına, “Şu an görünen bir iki branş dışında ileri tarihlere randevu alınması gerekmeden sorun çözülüyor. İstanbul en kritik il durumundaydı. Büyük ölçüde İstanbul için de randevu sorunu belirli branşlar dışında çözüme kavuşuyor. Tetkikler için de kapasite kısıtı olan yerler var. Özellikle görüntüleme konusunda sorun yaşayan yerler var. Onlar için de aldığımız tedbirler hayata geçtikçe rahatlama görüyoruz. Tüm bunlara yönelik olarak bayramdan hemen sonra bir basın toplantısı ile onaylı randevu döneminin ilk sonuçlarını tüm kamuoyu ile paylaşacağız” açıklamasında bulundu.

Erdoğan ve Akşener ne konuştu? İYİ Parti lideri Dervişoğlu'ndan açıklama

İYİ Parti Genel Başkanı Müsavat Dervişoğlu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve eski İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in görüşmesine ilişkin, "Sayın Genel Başkanımız ziyaretten sonra da telefonla beni aramak suretiyle bilgilendirdi. Genel olarak Türkiye'yi konuştuklarına dair birtakım ifadelerde bulundular." dedi.

İYİ Parti Genel Başkanı Dervişoğlu, Halk TV canlı yayınında gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu, gazetecilerin sorularını yanıtladı.

Akşener'in görüşmeye ilişkin kendisini bilgilendirdiğini aktaran Dervişoğlu, şöyle devam etti:

"Devlet ve siyaset hayatında önemli görevler yapmış insanların bu ziyaretleri karşılıklı olarak yapmaları kadar doğal bir şey yok. Zannediyorum, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu temel meselelerle alakalı olarak karşılıklı görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Sayın Genel Başkanımız (Akşener), ziyaretten sonra telefonla beni aramak suretiyle bilgilendirdi. Genel olarak Türkiye'yi konuştuklarına dair birtakım ifadelerde bulundular. Onun dışında 'özel' diye tanımlanabilecek herhangi bir açıklama yapmadılar."

"Görüşmeden Genel Merkez'in haberi yokmuş"

CNN Türk Ankara Temsilcisi Dicle Canova ise Erdoğan-Akşener görüşmesinin perde arkasına ilişkin şu bilgileri verdi:

"İYİ Parti Genel Merkezi'nde 'Devlette siyasette bulunmuş olanların bu tür görüşmelerin yapması doğaldır' yorumu yapılıyor. Bu görüşmeden Genel Merkez'in haberi olmadığını öğrendim. Randevunun grup toplantısına denk gelmesi ve haber verilmemesi tartışılıyor. İYİ Parti cephesinden dikkat çeken bir paylaşım da geldi. Lütfü Türkkan, 'Koşu bittikten sonra koşan atlar vardır ya; onlara madalya vermiyorlar' paylaşımı yaptı.

Genel Merkez'de şaşkınlık var

Genel merkezde bir şaşkınlık var. Onlar da merakla bekleniyor.

Akşener, aday olmayacağını açıkladıktan sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan aramış. Yüz yüze görüşmenin temelini de o günden atılmış olabileceği belirtiliyor.

Masadaki 2 konu

Peki gündemde ne vardı? 'Bu bir istişare olacak, yerel seçim sonuçları değerlendirilir ve yeni anayasa için Akşener'in görüşlerini alınır' deniyor. 'Eski bakan, eski genel başkan olmasından dolayı Akşener ismi İYİ Parti'den büyük' deniyor. 'Bazı spesifik konuları bir araya gelip değerlendirmeleri normal kabul edilmeli' deniyor. Meclis'teki aritmetikte küçük partiler var... Dolayısıyla böyle bir tabloda 2028'e doğru siyasetin nasıl şekilleneceği kulislere konuşuluyor. Özgür Özel- Erdoğan görüşmesi ile başlamıştı normalleşme. O normalleşmeye Dervişoğlu eleştiri getiriyor ve bunu kutuplaştırma olarak görüyor.

Akşener siyaseti bırakmadı

Siyasete dönmesi konusunda yakınları tarafından 'Akşener İYİ Parti Genel başkanlığını bıraktı, siyaseti bırakmadı' deniyor."

Atılan taş ürkütülen kurbağaya değmeli!

Alaattin AKTAŞ

06 Haziran 2024 Perşembe

Maliye Bakanlığı yeni bir vergi için hazırlık yapıyor. Hisse senedi alım satımında uygulanacak işlem vergisi...

Ama önce şunu vurgulamam gerek. Piyasada sanki bu vergi kesinleşmiş gibi bir hava hakim oldu, öyle bir durum yok. Yalnızca bir hazırlık söz konusu. Belki de bu konudaki hazırlıklar çalışma aşamasında kalacak ve bu vergiden vazgeçilecek. Dolayısıyla bu verginin mutlaka geleceğini düşünmek şu aşamada pek doğru değil.

Hisse senedi alım satımı için düşünülen işlem vergisiyle ilgili çalışmalar iki yönlü yürütülüyor.

Birincisi, böyle bir vergiye piyasa nasıl bir tepki verir; o belirlenmeye, finans kesiminin yaklaşımı öğrenilmeye çalışılıyor. Aslında finans kesimi temsilcilerinin de Bakan Mehmet Şimşek'le bir görüşme yapmak ve bu uygulamanın yaratacağı sıkıntıları iletmek istedikleri biliniyor.

Bu arada kulağımıza gelen bilgiler şimdiye kadar görüşülen kesimler içinde Maliye'ye **“Evet, bu vergi çok iyi olur”** diyenin zaten çıkmadığı yönünde.

Genel itirazın vergiye değil, verginin zamanlamasına olduğu belirtiliyor.

Oran ne olabilir?

Bir yandan da bu verginin getirilmesine karar verilmesi durumunda oranın ne olması gerektiğini belirlemeye dönük çalışmalar devam ediyor.

Henüz belirlenmiş bir oran yok. Ancak vergi oranının on binde ile ifade edilecek bir düzeyde olabileceği ve on binde 2 ya da 3 düzeyinde bir oran belirlenebileceği ifade ediliyor.

Ama bir kez daha belirteyim...

Ne henüz vergi kesinleşmiş durumda, dolayısıyla da ne vergi oranı.

Her şey aylık 600-700 milyon lira için mi?

Her ilacın bir yan etkisi vardır, hele hele dozunda alınmazsa ya da yanlış zamanda alınır... Ama normalde yarar daha fazla olduğu için yan etki göz ardı edilerek o ilaç alınır.

Ancak bir hekim hastasına sağlayacağı yarardan çok zarar verecek bir ilacı önerir mi?

Peki Maliye, bütçeye sağlayacağı katkı çok mu çok sınırlı ama yan etkileri çok daha fazla böyle bir vergi düzenlemesi yapar mı?

Yapar mı yapar, bilemeyiz ama bu düzenlemeyle ne kadar vergi elde edilebilir dersiniz?

Borsadaki hisse senedi işlem hacminin günlük 150 milyar lira olduğunu varsayalım. Son dönemdeki ortalama hacim bu düzeyi bulmuyor ama varsayalım ortalama 150 milyar dolayında. Vergi oranı da on binde 2 olursa günlük vergi geliri 30 milyon lira, aylık gelir de yirmi iş gününden 600 milyon lira eder.

“Ayda 600 milyon lira az para mı” denilebilir. Tabii ki az para değil. Ama ya o 600 milyon uğruna pek hesapta olmayan zararlar ortaya çıkarsa...

Örneğin Borsadan kaçması muhtemel para döviz ya da altına kayarsa...

Aslında getirilmesi düşünülen vergi küçük tasarruf sahipleri açısından çok büyük bir mali yük oluşturmayacaktır.

Muhtemel vergi, günlük işlem hacmi çok yüksek olanları daha fazla ilgilendirecektir. Şimdi bu durumda da hemen “Daha iyi ya, ödesinler işte” denilebilir. İyi güzel de bu durumda Borsada hızlı bir düşüş olabilir, bu da kimsenin işine yaramaz.

Hem sermayeyi tabana yaymaya çalışmaktan söz edecek, hem de zaten yalnız bıraktığınız küçük tasarruf sahibini bu piyasadan iyice soğutup klasik tasarruf aracı olarak görülen döviz ve altına yönlendireceksiniz.

Merkez Bankası uzun uğraşlar sonunda sıfıra çekebildiği net rezervini yeni müdahalelerle yeniden negatife indirmeyi düşünüyorsa, onu bilemeyiz...

Bu vergi yamanın yaması bile olamaz!

Hadi diyelim ortaya çıkabilecek tüm olumsuzluklar göze alındı ve hisse senedi için işlem vergisi getirildi, oran da on binde 2 olarak belirlendi. İşte hesap ortada aylık tahsilat en fazla 600 milyon lira dolayında olacak.

06.06.24

Bu vergi en erken temmuzda uygulanmaya başlanabilir. Dolayısıyla altı ayda 3.6 milyar liralık bir tahsilat söz konusu olacak demektir. Hadi yuvarlayalım 4 milyar, vergi oranı daha yüksek tutuldu diyerek ekleyelim 1 milyar daha, en fazla 5 milyar!

Gelin şimdi 2024 bütçesine bir göz atalım...

2024 için öngörülen bütçe açığı 2.7 trilyon liraya yakın. 2023'te emanete alınan ödenek miktarı 740 milyar, yani şu durumda bu yılki toplam finansman ihtiyacı 3.4 trilyon.

Hazine 1.3 trilyon liralık net borçlanma öngörüyor. Düşelim bu borçlanmayı, kalıyor 2.1 trilyon! Yani bu kadar daha açık var. Borçlanma dışı kaynaklardan da 281 milyara yakın net açık bekleniyor. Onu da kattık mı, finansman ihtiyacı 2.3 trilyonu buluyor.

Bu verilerin kaynağını da belirteyim; Prof. Dr. Hakkı Hakan Yılmaz ve Dr. Coşkun Cangöz tarafından kaleme alınan TEPAV'ın 2024 yılı ilk çeyrek bütçe değerlendirmesi.

Her şey zamanında!

Tablo bu; ortada nasıl finanse edileceği belli olmayan 2.3 trilyon liralık bir açık var. İşte bu tablo Maliye'de uykuları kaçırıyor! Nereden ne buluruz arayışı bitmek bilmiyor.

Bu yüzden hisse senedinden gelebilecek aylık 600 milyon liradan bile medet umuluyor.

O 600 milyonu elde etmek bir kanun çıkarmaya bakar da, o zaman günlük işlem hacmi nereye düşer, Borsadan kaçan para nereye gider, **“Yabancı gelsin Türk menkul kıymetlerini alsın”** diye uğraşırken tek adres yüksek faizden dolayı yalnızca iç borçlanma senetleri olmaz mı? Yabancıların gelip hisse senedi alması da istenmiyor mu?

Önce sermaye piyasalarındaki işleyişi sağlarsın, daha sonra hisse senedi işleminden de, alım satımdan elde edilen kârdan da vergi alırsın. Şimdi sırası mı?

Şehirler arası taşımacılık yapan bir otobüs firmasının yıllar önce çok popüler olan bir sloganı vardı:

“Her şey zamanında...”

Bu sloganı Maliyecilere zaman zaman hatırlatmak gerekiyor.

En kötü geride kaldı mı?

Servet YILDIRIM

06 Haziran 2024 Perşembe

Enflasyonda en kötüyü yani zirveyi gördük mü? Matematiksel olarak öyle denilebilir. Yıllık enflasyon geçen ay yüzde 75'i aşarak 2022 Kasım ayından bu yana en yüksek düzeyini gördü. Bundan sonraki aylarda manşet enflasyon baz etkisinin eşliğinde teknik olarak gerileyerek daha düşük seviyelere gelecek. Yani en kötü geride kaldı ama "kötü" devam ediyor. Daha uzun bir süre de devam edecek gibi görünüyor.

Enflasyonun sıfatına dair birçok farklı sınıflandırma yapılıyor ancak ekonomistler genellikle enflasyonu; optimum, makul, yüksek ve hiperenflasyon olarak sınıflandırıyorlar. Bizim gibi bir ekonomi için eğer yüzde 1-3 arasında seyreden bir enflasyon varsa bu optimumdur. Eğer enflasyon yüzde 3 ila 10 arasında bir yerlerdeyse makul diyebiliriz. Yüzde 10-20 arasındaki enflasyon ise yüksektir, yani kötüdür. Yüzde 20'nin üzeri ise çok yüksektir, yani çok kötüdür. Bu tanıma göre Türkiye 2021 yılı sonundan bu yana enflasyonda en kötüyü yaşıyor. "Enflasyonda en kötü" aslında aritmetik bir ifade değildir, ekonomide ortaya çıkan bir dizi durumdur.

- Enflasyonda en kötü dünyanın en yüksek enflasyonuna sahip ülkeler listesinde ilk sıralarda yer almaktır.
- Enflasyonda en kötü aylık enflasyonun birçok ülkenin yıllık enflasyon oranından bile daha yüksek seyretmesidir.
- Enflasyonda en kötü düşük gelirlielerin kemer sıkamak zorunda kalmasıdır.
- Enflasyonda en kötü fiyat algılamasının bozulması ve nispi fiyat değişimlerinin artık ayırt edilemez hale gelmesidir.
- Enflasyonda en kötü belirsizliğin artması, kısa vadeciliğin ağır basmasıdır.
- Enflasyonda en kötü borçlanma maliyetlerindeki artış nedeniyle yatırımların olumsuz etkilenmesidir.

Enflasyonda baz etkisiyle Haziran'da hafif ve Temmuz, Ağustos ve Eylül'de ise sert düşüşler yaşayacağız. Her şey yolunda giderse Merkez Bankası tahminine göre enflasyon yılsonunda yüzde 38'e gerileyecek. Ama birçok ekonomist bu yılsonu için yüzde 40'ın üzerinde bir enflasyon tahmin ediyor. Mesela Mahfi Eğinmez'e göre "Kurda bir fırlama olmazsa yılsonu enflasyonu yüzde 45 dolayında gerçekleşecek gibi görünüyor." Piyasanın TCMB anketine yansıyan beklentisi ise 12 ay sonrası için yüzde 33,2 ve iki yıl sonrası için ise 21,3.

Kısacası yıllık enflasyonun Haziran'dan itibaren gerileyecek olması bizi bir kutlama havasına sokmamalıdır. Erken kutlama tehlikelidir, sonu genellikle daha acı biter. Aslında biz haziran ayındaki yüzde 75,45'ten daha yüksekini 2022 yılının ikinci yarısında fazlasıyla görmüştük. Mesela 2022 Ekim ayında yıllık enflasyon yüzde 85,51 ile 1998 yılı Temmuz ayından bu yana en yüksek düzeyini gördü. Sonra geriledi ama yeterli parasal ve mali sıkılaşma gerçekleştirilemediği için tekrar yükseldi. Dolayısıyla doğru adımlar atılmaz, program sulandırılırsa aynı durumu tekrar yaşamamız için hiçbir neden yok.

Maliyetler için ‘fırsat’ ve ‘model’

Ferit Barış PARLAK

06 Haziran 2024 Perşembe

“Maliyetlerimiz çok yüksek”... Çiftçiden turizm işletmecisine, sanayiciden esnafa tüm ekonomi aktörlerinin ilk cümlesi/düşüncesi...

★ ★ ★

Tüm dünyada... Tarımda da, turizmde de, madende de (vb) “yüksek doğal kaynak potansiyeli”ni **“doğru girişim”, “gerçekçi politika”** **eksiği nedeniyle** kullanamayanlar da var/ vardı...

Bu nedenle yüksek maliyetlerle karşı karşıya kaldı...

★ ★ ★

Örneğin Özbekistan...

Doğalgaz, uranyum, bakır, altın, gümüş, pamuk (vb)... Bu ürünlerin rezerv sahipliğinde dünyada ilk sıralarda...

Ve...

Organik tarım için bakir tarım arazileri ile rezerv tespiti yapılmamış madenlerle yabancı yatırımcının radarındaydı...

★ ★ ★

Ancak, 2017 yılına kadar bu potansiyelini kullanamadı...

★ ★ ★

2017 yılından itibaren ekonomik reformlar başladı...

Ve...

Bugün Türkiye’de iş dünyasının temsilcileriyle de bir araya gelecek olan **Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev** Taşkent’te çoğunluğunu Çin ve AB’den gelen 2 bin 500’ün üzerinde yabancı yatırımcıya anlattı:“Her yatırımcının kendini özgür ve güvende hissedebilmesi için büyük çaplı reformlar gerçekleştirdik ve daha da geliştiriyoruz...

Adil rekabet için koşulların oluşturulmasını, özel mülkiyetin dokunulmazlığını ve yargı sisteminin bağımsızlığını amaçlıyoruz...”

★ ★ ★

“Adaletten eğitime kadar” neredeyse her alanda yapılan ve 6 yıla sığdırılan reformlar ne sağladı? Örneğin 30 milyar dolar olan dış ticaret hacmi 90 milyar dolara çıktı...

Yıllık büyüme ortalaması yüzde 6’ya çıkarken, enflasyon yüzde 9’a düştü...

★ ★ ★

Adım atıldığında, atıl potansiyelin **‘kısa dönemde’** ekonomiye kazandırılabilceğini gösteren bir model oldu yani Özbekistan...

VELHASIL

Özbekistan, Türkiye’nin deneyimlerinden de yararlanmak isteyen ve bunu her zaman dile getiren bir ülke...

4 yıldır tanıdığım ve var gücüyle **“karşılıklı yatırımlar”ı artırmaya çalıştığına** onlarca kez şahit olduğum Büyükelçi Alişer Agzamhodjayev, maliyetleri düşürecek/üretimi artıracak fırsatları anlatmak için neredeyse her gün bir sanayi bölgemizde, bir şehrimizde...

★ ★ ★

OSTİM’in, Özbekistan’da kendi modeliyle bir sanayi bölgesi kuruyor olması; Eczacıbaşı, Çalık, Cengiz, Anadolu Grubu, Aksa gibi şirketlerimizin yaptığı dev yatırımlar ve 2 bine yakın şirketimizin yatırımları tabi ki sevindirici...

Ancak maliyetler en büyük derdimizken; ; Türk yatırımcısını kendi yatırımcısından ayırmayan ve maliyetleri düşürmek için fırsat olan bir ülkeye daha fazla ilgi göstermemiz gerekmez mi?

Sektörlerin finansmana erişimi kısıldı

Naki BAKIR

06 Haziran 2024 Perşembe

Sektörel kredilerin Temmuz 2023'ten bu yana seyri (Milyar TL)							
	Temmuz 2023	Aralık 2023	Nisan 2024	Ocak-Nisan 24		Son 9 ay	
				Cari	Reel	Cari	Reel
TARIM, AVÇILIK, ORMAN, BALIKÇ.	498,7	603,8	683,0	13,2	-4,7	36,9	-8,2
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	122,8	130,9	147,4	12,6	-6,2	20,0	-19,6
İMALAT SANAYİİ	2.285,8	2.578,1	2.982,7	15,7	-2,5	30,5	-12,5
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	287,9	323,4	361,8	11,9	-5,8	25,7	-15,8
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	340,8	387,0	411,3	12,1	-5,6	20,7	-19,1
Deri ve Deri Ürünleri San.	13,7	15,0	17,4	15,7	-2,5	26,8	-15,0
Ağaç ve Ağaç Ürünleri San.	41,6	49,9	57,8	15,8	-2,5	39,0	-6,8
Kâğıt Hammaddesi ve Ürünleri San.	97,5	109,8	119,8	9,3	-7,9	22,9	-17,6
Nükleer Ykt., Pet. Raf. ve Kok Köm.	32,2	32,5	46,5	43,1	20,5	44,7	-3,0
Kimya Ürünleri San.	194,0	220,3	260,6	18,3	-0,4	34,3	-10,0
Kauçuk ve Plastik Ürünler San.	112,3	127,5	146,3	14,7	-3,3	30,2	-12,7
Diğer Metal Dışı Madenler San.	171,3	185,8	209,0	12,6	-5,1	22,0	-18,2
Metal Ana San. ve İşı. Maden Ürt.	402,7	449,3	531,5	18,3	-0,4	32,0	-11,5
Makina ve Teçhizat San.	134,5	159,2	191,1	20,0	1,1	42,0	-4,8
Elektrikli ve Optik Aletler San.	120,3	143,2	159,7	11,5	-6,1	32,7	-11,0
Ulaşım Araçları San.	244,1	294,0	360,2	22,5	3,2	47,5	-1,1
BYS İmalat San.	92,8	101,4	109,8	8,3	-8,8	18,3	-20,7
ELEKTRİK, GAZ, SU	572,1	612,0	641,2	4,8	-11,7	12,1	-24,9
İNŞAAT	727,0	766,1	826,7	7,9	-9,1	13,7	-23,8
TOPTAN VE PERAKENDE TİC.	1.261,8	1.422,3	1.557,7	9,5	-7,7	23,5	-17,2
TURİZM	315,4	346,1	386,9	11,8	-5,8	22,7	-17,7
TAŞIMACILIK, DEPOLAMA, HABER.	577,9	613,6	661,9	7,9	-9,1	14,5	-23,2
FINANS	259,4	276,8	394,7	42,6	20,1	52,2	2,0
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	568,6	642,3	721,9	12,4	-5,3	27,0	-14,9
SAVUNMA	160,3	177,2	176,7	-0,2	-16,0	10,3	-26,1
EĞİTİM	25,1	28,2	26,5	0,9	-15,0	5,4	-29,3
SAĞLIK	72,7	83,7	91,0	8,7	-8,5	25,1	-16,1
TÜKETİCİ KREDİLERİ	1.423,7	1.526,5	1.659,0	8,7	-8,5	16,5	-21,9
Konut	444,9	441,4	447,8	1,4	-14,6	0,7	-32,5
Taşıt	86,8	97,1	92,4	-4,8	-19,8	6,4	-28,7
İhtiyaç	892,1	988,0	1.118,9	13,2	-4,6	25,4	-15,9
KREDİ KARTLARI*	1.207,2	1.606,5	1.910,0	18,9	0,1	58,2	6,1
DİĞER	238,5	259,8	273,9	5,4	-11,2	14,8	-23,0
TOPLAM	10.317,0	11.671,7	13.141,1	12,6	-5,2	27,4	-14,6

“Sıkı para” önlemlerinin başladığı Temmuz 2023'ten bu yılın nisan sonuna kadar olan 9 ayda bankacılık sektörü toplam kredi hacmi reel olarak yüzde 14,6 daraldı.

Geçen yıl temmuz sonundan itibaren uygulanan “seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma” önlemlerinin dokuz ayında, bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi, cari büyümesi enflasyonun çok altında kalarak reel bazda yüzde 15'e yakın daraldı.

Ekonominin üretim ayağını oluşturan imalat sanayii, madencilik, tarım ve inşaat ile ticaret ve diğer hizmetler alt sektörlerinin neredeyse tümünün finansmana erişimi önemli oranda kısıldı, kredi hacimlerinde reel bazda daralma yaşandı. Üretici sektörlerin yanı sıra tüketici kredilerinin de kısıldığı bu dönemde, kredi kartı borçları ise

reel bazda büyümeye devam etti.

Önlemler ve sonuç

Ekonomi yönetiminde geçen yıl haziran başında yaşanan görev değişiminin ardından enflasyonla mücadele için başlatılan “sıkı para” politikası kapsamında, iç talebi kontrol ve ekonomiyi soğutma amacıyla kredilere ilişkin düzenlemeler de devreye alınmıştı.

Para Politikası Kurulu’nun 20 Temmuz 2023 tarihli toplantısında, “makro finansal istikrarı güçlendirecek ve piyasa mekanizmalarının işlevselliğini artıracak sadeleşme sürecinin kademeli olarak sürdürülmesi” benimsenirken, bu doğrultuda kredilerle ilgili parasal sıkılaştırma sürecini destekleyecek nitelikte alınan kararlar izleyen dönemde art arta uygulamaya konulmuştu.

Ayrıca, enflasyonun kontrolü ve iç talebin dengelenmesi kapsamında kredi kartı nakit kullanımlarına ve kredili mevduat hesaplarına uygulanan faizler kademeli olarak yükseltilmiş, nakit avans kullanım limiti ve taksit sayısı aşağı çekilmiş, kredi kartı kullanımını baskılayıcı önlemler izleyen dönemde de devam etmişti.

9 aylık enflasyon yüzde 49,2 Kredi genişlemesi yüzde 18,7

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verileri, sıkılaştırma kararlarının alındığı Temmuz 2023 sonundan bu yılın nisan sonuna kadar olan dönemde bankacılık sektörü toplam kredi hacminin cari olarak yüzde 27,4’le enflasyonun çok altındaki bir artışla 13 trilyon 141,1 milyar liraya yükseldiğini gösteriyor.

Kredilerde gerçek değişimi görmek için cari artışın enflasyondan arındırılması gerekiyor. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) Tüketici fiyat endeksinde (TÜFE) Temmuz 2023-Nisan 2024 döneminde yaşanan artış ise yüzde 49,2. Cari kredi genişlemesi aynı dönemdeki enflasyonla indirgendiğinde toplam kredi hacminin dokuz ayda reel olarak yüzde 14,6 daraldığı görülüyor.

İmalat sanayiinde durum

Birçok alt sektörü, üretimi ve yatırımları, milli gelire katkısı ile en stratejik sektör sayılan ve toplam pastada en büyük paya sahip olan imalat sanayiinin kredi hacmi anılan dokuz aylık dönemde cari olarak yüzde 30,5 ile enflasyonun altında bir genişleme kaydederek 2 trilyon 982,7 milyar lira oldu. Enflasyondan arındırıldığında, imalat sanayiinin kredi hacminde reel bazda yüzde 12,5 oranında bir daralma olduğu görüldü. İmalat sanayii alt sektörlerinin tümünün kredi hacimleri bu dönemde reel olarak daraldı.

Alt sektörler içinde en büyük kredi hacmine sahip metal ana sanayinin bakiyesi nisan sonu itibarıyla 531,5 milyar TL, dokuz aydaki reel daralma yüzde 11,5 oldu. Kredi hacmi büyüklüğünde ikinci sırada yer alan tekstil, nisan sonu itibarıyla 411,3 milyar

liralık bir kredi hacmine sahip olurken, bu dönemde reel yüzde 19,1 oranı ile en fazla kredi daralmasını yaşayan alt sektör oldu.

Temmuz 2023-Nisan 2024 döneminde kredi hacmi reel olarak diğer metal dışı madenlerde yüzde 18,2, kâğıtta yüzde 17,6, gıdada yüzde 15,8, deride yüzde 15, kauçuk ve plastikte yüzde 12,7, elektrikli ve optik aletlerde yüzde 11, kimyada yüzde 10, ağaç ürünlerinde yüzde 6,8, makine ve teçhizatla yüzde 4,8, petrol ve rafineri ürünlerinde yüzde 3, ulaşım araçlarında yüzde 1,1 oranında daralma kaydetti.

Ticarette daralma yüzde 17,2

Bankacılık sektörü toplam kredi hacimde büyük paya sahip sektörlerden toptan ve perakende ticaretin kredi hacmi dokuz ayda yüzde 23,5 cari artışla 1 trilyon 557,7 milyar lira olurken, reel bazda ise yüzde 17,2 daraldı.

Bu kapsamda reel olarak toptan ticaret ve komisyonculuk alt sektörlerinin kredi hacmi yüzde 19,4, perakende ticaret ve komisyonculuk alt sektörünün yüzde 18,4 ve motorlu araçlar ve yakıtlarının perakende satışı alt sektörünün kredi bakiyesi de bu dönemde yüzde 6,7 daralma kaydetti. Nisan sonu itibarıyla motorlu araçlar 188,1 milyar, toptan ticaret 764,2 milyar, perakende ticaret 309,5 milyar liralık kredi hacmine sahip bulunuyor.

İnşaatta yüzde 23,8 daralma

Nisan sonu itibarıyla inşaat sektörü 826,7 milyar, gayrimenkul faaliyetleri 721,9 milyar, tarım 683 milyar, taşımacılık, depolama ve haberleşme 661,9 milyar, elektrik, gaz ve su sektörü 641,2 milyar, finansal aracılık sektörü 394,7 milyar, turizm 386,9 milyar, savunma 176,7 milyar, madencilik ve taş ocakçılığı 147,4 milyar, sağlık sektörü 96 milyar ve eğitim sektörünün 26,5 milyar liralık kredi hacmine sahip durumda.

Tüketici kredileri daraldı Kart borçları büyüdü

Temmuz 2023-Nisan 2024 döneminde reel olarak inşaat sektörünün kredi hacmi yüzde 23,8, gayrimenkulün yüzde 14,9, tarımın yüzde 8,2, taşımacılık, depolama ve haberleşmenin yüzde 23,2, elektrik, gaz ve su sektörünün yüzde 24,9, turizm sektörünün yüzde 17,7, savunma sanayiinin yüzde 26,1, madenciliğin yüzde 19,6, sağlık sektörünün yüzde 16,1 ve eğitim sektörünün kredi hacmi de yüzde 29,3 daralırken, finans sektörünün kredi hacminin yüzde 2 büyüdüğü dikkati çekti.

Sıkılaştırma döneminde üretici sektörlerin kullandığı kredilerin yanı sıra tüketici kredilerinin hacminde de reel bazda daralma yaşanırken, kart borçları ise reel bazda büyümeye devam etti. Temmuz 2023-Nisan 2024 döneminde cari olarak konut kredileri sadece yüzde 0,7'lik bir artışla 447,8 milyar, taşıt kredileri yüzde 6,4'lük artışla 92,4 milyar, ihtiyaç kredileri yüzde 25,4 artışla 1 trilyon 118,9 milyar lira ve böylece toplam tüketici kredisi hacmi yüzde 16,5'lik bir cari büyümeyle 1 trilyon 659 milyar liraya ulaştı.

Enflasyonla indirgendiğinde ise konut kredilerinde yüzde 32,5, taşıt kredilerinde yüzde 28,7, ihtiyaç kredilerinde yüzde 15,9, toplam tüketici kredisi hacminde yüzde 21,9 oranında reel daralma olduğu belirlendi. Buna karşılık bireysel ve kurumsal kredi kartı kullanımı yoluyla oluşan borç bakiyesi bu dönemde yüzde 58,2 ile enflasyonun üzerinde artarak 1 trilyon 910 milyar liraya ulaştı. Enflasyondan arındırıldığında kredi kartı borçlarındaki reel büyüme yüzde 6,1 olarak bulundu.

Abdulkadir Selvi

Türkiye bastırdı PKK'nın seçimi erteleniyor

PKK; Suriye'deki sözde seçimleri önce 30 Mayıs'ta yapacaktı, sonra 11 Haziran'a erteledi. Şimdi de seçimlerin ileri bir tarihe ertelendiği haberleri geliyor. Resmi açıklama henüz yapılmadığı için yeni tarih ilan edilip edilmeyeceği belli değil.

PKK terör örgütü tarafından Suriye toprakları üzerinde yeni bir yönetim kurulma girişimleri karşısında Esed rejimi sustu. İran sustu. Rusya sustu. ABD, zamanı değil şeklinde bir açıklama yapmakla yetindi. Sadece Türkiye konuştu. Türkiye'nin kararlı tutumu ABD-PKK ortak yapımı olan bu oyunun bozulmasına yol açtı.

TEHLİKE GEÇMİŞ DEĞİL

Bir kez daha görüldü ki, Türkiye'ye rağmen bir oyun kurulamaz. Türkiye bitti demeden bitmez. PKK'nın 11 Haziran'da yapmayı planladığı seçimleri ertelemek zorunda kaldığı söyleniyor. Ama tehlike tam olarak geçmiş değil.

MCGURK'UN PLANI

Çünkü bu planın arkasında ABD'nin Ortadoğu Danışmanı McGurk var. Ayrıca ABD Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasında da 'Bu seçimler meşru değildir' denilmiyor. Sadece zamanlamasının yanlış olduğu vurgulanıyor. ABD'ye göre doğru zaman ne zaman orasını bilmiyorum ama bize göre hiçbir zaman doğru zaman değil. Çünkü PKK bir terör örgütü. DEAŞ'ın Suriye topraklarında seçim yapıp, özerk yönetim oluşturacağını ilanıyla bunun ne farkı var?

İKİNCİ İSRAİL PLANI

Türkiye'nin kararlılığı sayesinde tehlike şimdilik atlatıldı ama tamamen ortadan kalkmış değil diyorum. Neden? Çünkü bu uzun vadeli bir plan. PKK'ya önce özerk bir yönetim kurdurma ardından ise terör devleti kurdurma planı. Bu planın diğer ucunda ise İsrail yer alıyor. Ortadoğu'da yalnızlaşan terörist devlet İsrail, kendisine uydu

olacak terörist devletler kurdurmanın peşinde. Bunun başında da PKK geliyor. O nedenle bu plan uzun vadeli bir plan.

UYDU DEVLET

Sınırımızın hemen ötesinde bir terör koridoru kurmak istiyorlardı. Irak sınırından başlayıp Akdeniz'e uzanan bir hatta. Biz Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı hareketleriyle bu planı paramparça ettik. Ama ABD ve İsrail'de oyun bitmiyor. Şimdi de Suriye'deki kaos ortamını fırsat bilerek PKK'ya uydu bir devlet kurdurmanın hesabını yapıyorlar. Bu planın adı İkinci İsrail devletini kurdurma planıdır. Onu yüzyıl sonra başardılar bunun için mücadele ediyorlar. Öyle gözüküyor ki, bu planı tarihin çöp sepetine atmak için bizim PKK'nın kontrol ettiği sahada askeri gücümüzü göstermemize ihtiyaç var.

ASKERİ GÜÇ GEÇERLİ

Kissinger boşuna dememiş, "Bir uçak gemisi göndermek 110 diplomasi masası kurmaktan daha etkilidir" diye. Hele burası bir de Ortadoğu olursa. Hele burası bir de Suriye ve PKK olursa.

ÖZGÜR ÖZEL NEDEN ERKEN SEÇİM DEDİ

CHP yerel seçimlerden başarıyla çıktığı için gözler Özgür Özel'e çevrilmişti. Özgür Özel erken seçim isteyecek miydi?

31 Mart seçimlerinden sonra Özgür Özel, 20 Nisan 2024 tarihinde, "Bu seçmene seçimden sonra bu bir yerel seçim deyip erken seçim çağrısı yapmak, bu seçmenle kurduğumuz akdi bozmak demektir" demişti.

Seçmen sandıkta CHP'li belediyelere 'Hizmet edin' diye oy verdi. 'Erken seçim isteyin' diye değil. O açıdan Özgür Özel, seçim sabahı kalkıp erken seçim çağrısı yapmamakla doğruyu yapmıştı.

ERKEN SEÇİM ÇAĞRIM YOK

Özgür Özel, 23 Nisan 2024 tarihinde ise erken seçimle ilgili sözlerini daha da netleştirmiş, "Ben ana muhalefet lideri olarak seçimde verdiğimiz söze bağlıyım ve bir erken seçim çağrım yok. 31 Mart seçimlerinin sonucunu böyle okumuyorum. Ama yarın hala yanlışlar yapılır ve millet erken seçim talep ederse ben erken seçimi en çok isteyecek kişiyim" demişti.

SEÇİMLER 2028'DE

31 Mayıs tarihinde ise Özgür Özel, "Artık şimdi seçim geçti. Bundan sonra dediğimiz gibi normal seçim vakti 2028. Milletimiz isterse bir erken seçim olur. Ama şu anda bir seçim vaktinde değiliz" dedi.

“ERKEN SEÇİM KAÇINILMAZ” DEDİ

Tüm bunları neden tarihlerini vererek aktarmak istedim. Çünkü Özgür Özel, salı günkü CHP grubunda, “Böyle giderse erken seçim kaçınılmaz” dedi. Sözlerinin tamamı şöyle; “Böyle giderse erken seçimi millet ister, önünde kimse duramaz. Bu kadar net” diye konuştu.

İKİ NEDEN

CHP’nin tek başına erken seçim istemesi üzerine seçimlere gidilecek değil. Ama Özgür Özel neden ‘erken seçim’ dedi. CHP kulislerinden bu sorunun yanıtını aradım.

Birkaç neden sıraladılar.

1- MHP lideri Bahçeli ile girdiği sert polemik nedeniyle erken seçim sopasını göstermek istedi.

2- Hakkari Belediyesi’ne kayyum atanması.

AKŞENER İKİ MİLLETVEKİLİ İÇİN RİCADA BULUNMUŞTU

Erdoğan ile Özgür Özel arasında normalleşme rüzgârları eserken, CHP ile İYİ Parti arasında sert bir tartışma yaşanıyor.

Tartışmanın kaynağında İYİ Parti’den istifa eden parti yöneticisi ve milletvekillerinin CHP’ye katılmaları.

Özgür Özel, salı günkü grup toplantısında Antalya Milletvekili Aykut Kaya’ya CHP rozetini taktı. Ne kadar doğru orasını bilmiyorum ama İYİ Parti Genel Başkanı Müsavat Dervişoğlu’nun, Aykut Kaya’nın CHP’ye alınmaması için ricada bulunduğu kulislere yansıdı. Ancak ricası dikkate alınmayıp katılım gerçekleştirilince Müsavat Dervişoğlu, çok sert tepki gösterdi.

GÜNEŞ MOTEL BENZETMESİ

Doğrudan Özgür Özel’i hedef aldı. “Güneş Motel” benzetmesi yaptı. “Bir siyasi parti genel başkanının böyle bir işe çanak tutmak için plan kurması ayıp ve utanç vericidir” dedi.

Siyasette milletvekili transferi ilk kez olmuyor. Ama bunlar siyaseti çirkinleştiren şeyler. Bir de işin Müsavat Dervişoğlu’nun ricasıyla ilgili yüzü var. Tabii eğer doğruysa.

Bu konuda yakın geçmişten bir örnek vermek istiyorum.

İKİ MİLLETVEKİLİ

Seçimlerden sonra İYİ Parti’de kıyamet kopmuştu. Partinin kasasında para olmadığı tartışmaları ile cinsel taciz iddialarının ayyuka çıkması milletvekillerinin istifasına neden olmuştu.

O dönemde iki milletvekilinin AK Parti’ye katılacağı söyleniyordu.

AKŞENER’İN ERDOĞAN’DAN RİCASI

Meral Akşener, Cumhurbaşkanı Erdoğan’a, “Bu iki milletvekilini partiye almayın” diye bir mesaj iletti. Sonra ne oldu? O milletvekilleri AK Parti’ye katılmak istediler ama Erdoğan hiçbir zaman o kapıyı açmadı.

Dün Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde Erdoğan, Akşener görüşmesi vardı. Bu anekdotu hatırlatmak istedim.

Siyaset hep rekabet demek değildir aynı zamanda güven ve centilmenlik demektir.

Esfender KORKMAZ

Ekonomik istikrar önünde en büyük engel; yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklardır

Merkez Bankası ve ekonomi yönetiminin, gösterge faizini kısmen artırması ve enflasyona yaklaştırması, sıkı para politikası, tasarruf önlemleri ve kurların bir süre sabit kalması ile Türkiye'ye sıcak para girdi ve Merkez Bankası rezervleri ilk defa artıya geçti. Sıcak para serap etkisi yapar. 2001 Arjantin krizinde bir gecede 30 milyar dolar çıktı ve Arjantin krizi dibe vurdu.

Kalıcı istikrar için, ekonomik, sosyal ve siyasi altyapının düzelmesi, güven ortamının oluşması ve sıfırdan yatırım yapacak doğrudan yabancı yatırım sermayesinin girmesi gerekiyor.

Ekonomik, sosyal ve siyasi altyapının güvenilir bir altyapı olması için, demokrasi ve hukukun üstünlüğü olmalı, kurumsal devlet ve denetim olmalı, ideolojiden uzak ve kurumsal eğitim olmalıdır.

Bu altyapı bizde baş harfleri aynı olduğu için, Yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklar şeklinde sloganlaştırılmıştır.

Söz konusu altyapı uluslararası kuruluşların yaptıkları anketlerde ve araştırmalarda daha net görünür.

Yolsuzluk...

2023 küresel organize suçlar endeksinde Türkiye dünyada 193 ülke içinde ilk 14 sırada, AB içinde birinci sırada yer aldı.

En kötü olduğu alanlar ise;

*İnsan kaçakçılığı,

*Devlet bağlantılı suç aktörleri,

*Silah ticareti, eroin ticareti,

*Mafyasal suç örgütleridir.

İnsan kaçakçılığı,

Türkiye dünyanın en fazla sığınmacı barındıran ülkesidir. Türkiye'nin neden açık kapı politikası uyguladığını ve bu kadar suçluyu barındırdığını henüz kimse çözemedi. Bunların çoğu AB'ye geçmek niyetiyle geldi. AB, Türkiye sığınmacıları tutsun diye para veriyor. Türk halkı sığınmacılar ve Türkiye'nin Orta Doğulu olanlara verdiği vatandaşlık yüzünden, AB'den vize alamıyor.

Devlet bağlantılı suç aktörleri,

Türkiye'de kurumsal devlet ortadan kalktı. Nedenleri;

Erdoğan'ın hem parti genel başkanı hem de devlet başkanı olması, bütçede denetime sınır getirilmesi, kamu görevlerinin anayasaya aykırı olarak düzenlenen kararnameler, kamu imkânlarının ve kamu imtiyazlarının, bazı partiler ve bazı cemaatler arasında paylaşılması, kurumsal devleti ortadan kaldırdı.

Mafyasal ilişkiler,

Parti genel başkanlarının hapisteki suç örgütü liderlerini ziyaret etmesi ve af yasalarında bazı partilerin tutumunun dışardan başka türlü yorumlanması zaten beklenmezdi.

Yasaklar,

2000 yılı öncesinde Türkiye'de sendikalaşma oranı yüzde 70 dolayında iken, AKP iktidarı yasaklarda bu oranı yüzde 14,6'ya indirdi. Grevler yasada var ama fiilen hükûmet risk gerekçesi ile grevleri 2 ay erteliyor, sonra da uzlaşmaya gitmeyi zorunlu tutuyor. Fiilen grevler yasaklandı. Sendikal özgürlükler yasaklandı.

Freedom House özgürlükler endeksinde, Türkiye insan hakları ve siyasi özgürlükler konusunda kısmen özgür ülke statüsünde iken, 2017 ve sonrasında artık **“özgür olmayan ülkeler”** statüsüne geriledi.

Ayrıca aynı raporda Türkiye son 10 yılda, özgürlük puanı en fazla gerileyen beşinci ülkedir.

Ekonomik özgürlük olarak da Türkiye **“çoğunlukla özgür olmayan”** ülke statüsündedir.

Global Gender GAP İndex (Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi)'ne göre, Türkiye'de kadın hakları sınırlıdır. 2022 yılında 146 ülke içinde sona yakın, 133. sırada yer almıştır.

Seçilmiş ve mahkemesi devam ettiği halde, İçişleri Bakanlığı Hatay Belediye Başkanını görevden aldı ve yerine kayyum atadı. Kayyum atama Başkanlık sistemi ile birlikte uygulamaya girdi. Bu uygulama ile siyasi özgürlükten bahsetmek elbette mümkün değildir.

Basın özgürlüğü, internet özgürlüğü, gösteri ve yürüyüş özgürlüğü fiilen kaldırıldı.

Ülke ve halk yoksullaştı.

Türkiye 2003 yılından, 2023 yılı sonuna kadar 20 yılda 720 milyar dolar cari açık verdi. Cari açık kaynak ve servet kaybı demektir. Ülkemiz nispi olarak yoksullaştı.

Gelir dağılımı bozuldu, devletle iş yapan iktidara yakın zenginler oluştu. Yoksul sayısı arttı.

TÜİK Türkiye gelir dağılımı ölçütleri olarak; Gini Katsayısı ve yüzde paylar analizini kullanıyor.

Gini katsayısı 0 ile 1 arasında bir değerdir. Sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça ise gelir dağılımında bozulmayı gösteriyor.

TÜİK verilerine göre; 2005 yılında Gini Katsayısı 0,380 idi. Bu katsayı giderek büyüdü ve 2022 yılında 0,487 oldu. Bu demektir ki AKP iktidarı döneminde gelir dağılımı aşırı bozuldu.

OECD'nin; "Growing Unequal: Income Distribution and Poverty in OECD Countries" Büyümede eşitsizlik; OECD Ülkelerinde Gelir Dağılımı ve Yoksulluk, raporunda; Türkiye gelir dağılımının en bozuk olduğu 4. ülke olarak gösterilmiştir.

OECD 37 ülkesi içinde Türkiye'de 8 katsayısı ile OECD içinde zengin-yoksul eşitsizliğinin en yüksek olduğu beşinci ülkedir.

2014-2022 yılları arasında halkın en düşük geliri alan ilk yüzde 20'sinin, toplam gelirden aldığı pay, yüzde 6,2'den yüzde 6'ya gerilemiş; buna mukabil en yüksek geliri alan beşinci yüzde 20'sinin payı ise yüzde 45,9'dan yüzde 48,0 yükselmiştir.

Türkiye çok kriz yaşadı ve çözdü ama darbe dönemlerinde dahi, siyasi, sosyal ve ekonomik altyapı bugünkü kadar bozulmamıştı. Bu altyapı düzelmediği takdirde istikrardan umut beklemeyelim.

İbrahim Kahveci

AK Parti gitmeden yoksulluk bitmez

En başarılı yıllardı... Ülkemize oluk oluk yabancı sermaye akıyordu. Yabancılar hem sıcak hem de soğuk para getiriyordu. (AK Parti iktidarında 2015 yılına kadar tam 508 milyar dolar geldi).

Yabancı geliyordu ama o sermayeyi bir türlü kullanamıyorduk. Yırtınırcasına ‘**sanal zenginliğe**’ kanmayın diye uyarı üstüne uyarı yaptık. Ama ne çare...

Ben 2007 diyordum ama Faik Öztrak 2005’de diyor: 2001 krizi ardından çizilen “**Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı**” bitirilmeliydi ve güçlü ekonomiye geçilmeliydi. Ama ne çare...

Ve balayı yılları bitti.

Ya da takke düştü kel göründü.

Şu anda tek derdimiz enflasyonu düşürmek ve cari açığı dengelemek. Yani döviz ihtiyacını tüketimi kısarak karşılamak.

Burada dikkat edeceğimiz nokta “tüketimi kısmak”. Ama kimse de çıkıp “**tüketimi kısmak yerine üretimi artıralım**” diye demiyor.

Demiyor, çünkü diyemiyor.

Bakın Nass fantezi politikası ile 3 yılda tüketim büyümesi %54,4’e fırlarken üretim büyümesi sadece ve sadece %18,4’de kalmış. Kısacası durum şu: Ülkemizde talep olsa bile üretim olmuyor-yetmiyor.

Ama bugün bir başka noktaya daha bakacağız. Üretiyoruz da ne üretiyoruz? Değerli mal üretebiliyor muyuz?

2021-Mayıs 2024 içerisinde 752,2 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmişiz. Bu ihracatın sadece ve sadece 24,6 milyar dolarlık kısmı “Yüksek Teknoloji” ürünü. Yani koca ihracatımızın içinde **yüksek teknoloji ürün payı %3,27**.

(Bu oran 2000’lerde yüzde 5-6 seviyelerindeydi)

Bir de “Orta-Yüksek Teknoloji” ürünleri var. İşte 752,2 milyar dolarlık ihracatımızda bu ürünlerin payı da 261,6 milyar dolar ile %34,78 tutmaktadır.

Orta ve yüksek teknolojiyi topladığımızda ihracat içindeki oranı %38,0'e gelmektedir. Bu oran 2007 yılında da %36,9 seviyesindeydi.

Ülkemiz 2007 yılından beri teknolojik açıdan adeta yerinde saydı. İhracat arttı ama değer artmadı. Değer artmayınca refah artışı da bir anda kesildi.

Bugün tam da bunun sorununu yaşıyoruz. **Değersizlik ve kalıcı fakirlik...**
Peki, neden değer artıramıyoruz?

İşte tam da burada AK Parti zihniyeti devreye giriyor.
Bunu en güzel eğitim sisteminden görebiliriz. Artık yetişen üniversite mezunları ya yurtdışına gidiyor ya da kalanlar değer görmüyor. Çünkü değer görecek eğitim kalitemiz de kalmadı.

Ne sanayiye planlayabildik ne de eğitimi.
Herkes üniversiteli ama kimse memnun değil.

Altındaki grafik bize neden asla zengin olamayacağımızı net şekilde gösteriyor.
Türkiye'de teknolojiyi ve bilimi durdurmayı başardılar ve ülkemizi kalıcı fakirliğe mahkum ettiler.

Daha üzücü konu ise bu sorunun kuşaksal bir hal almış olmasıdır.
Çalışmak ve çalışanın kazandığı bir düzeni kurmadan ülkemiz maalesef bu kısır döngüde kıvranıp duracaktır.

Bugün Mehmet Şimşek kısa vadeli finansal dengeleri kurabilir ama uzun vadeli refah için durum çok zor.
Evlatlarımız için ağlamaya şimdiden başlayalım.

